

Teleskopla Gözlem

Eylül ayında, gökyüzünün kraliyet ailesinin üyeleri olan Kral Cepheus, Kraliçe Cassiopeia ve zincirli prenses Andromeda, gözlem için iyi konumda yer alıyorlar. Küçük Ayı, Büyük Ayı, Ejderha ve Zürafa gibi, gökyüzünün hiç batmayan takımyıldızları (Bu 40 derece enlem civarı için geçerlidir.) arasında yer alan Kraliçe ve Kral, çok parlak yıldızlar içermeyen; ancak, belirgin şekilleriyle kolayca bulunabilen takımyıldızlardır.

Bu ay, yaz gökyüzünün simgesi olan ve üç parlak yıldızdan (Vega, Deneb ve Aquila) oluşan Yaz Üçgeni, hava karardığında tam başucumuzda yer alıyor.

Gökyüzü köşelerinde, genellikle, çıplak gözle ya da basit bir dürbün yardımıyla gözlemlenebilecek gök cisimleri anlatılmaktadır. Bu ayki Gökyüzü köşemizde, bir teleskop yardımıyla hangi gök cisimlerini nasıl göreceğimize kısaca bakacağız.

İyi bir teleskopla gökyüzüne baktığınızda, göreceğiniz belki de hayatınızın geri kalanında kendinizi amatör astronomiye adanmanıza sebep olacaktır. Peki bir teleskop, çıplak gözle görebildiğimizden ötesinde, bize fazladan neler sağlar?

Bize en yakın gök cismi olan Ay'ı gözlemek için düşük büyütme (yaklaşık 50x) bir teleskop yeterlidir. Bu büyütmede, Ay yüzeyindeki şekilleri (kraterleri, tepeleri ve düzlükleri) detaylı olarak gözleyebilirsiniz.

Dev gezegenler Jüpiter ve Satürn, ayrıca, bize diğer gezegenlere oranla daha yakında yer alan Merkür, Venüs ve

Mars, çıplak gözle gördüklerinden farklı, birer disk olarak görünürler. Pek çok astro-noma göre, tüm gezegenler içerisinde en güzel görünüşe sahip olan Satürn'dür. Satürn, orta büyütmeli teleskoplarla halkasıyla birlikte gözlenebilmektedir.

Jüpiter'in bulut kuşaklarını ve dört büyük uydusunu gözlemek için 60mm çaplı bir teleskop yeterli olmaktadır. Bu uyduların konumlarındaki değişim, günden güne izlenebilir.

Yörüngesi, Güneş'e Dünya'ninkinden daha yakın olan gezegenlerin (Merkür ve Venüs) evreleri gözlenebilir. Bu gezegenler, Dünya'dan uzakken, tam fazda, yakındayken ise hilal olarak görünürler.

Kırmızı gezegen Mars, iki yılda bir Dünya'ya yaklaşır

uzaklaşır. En azından 100 kat büyütme bir teleskopla, bu yaklaşık uzaklaşmalardan dolayı, gezegenin küçülen ve büyüyen diskini gözlemek mümkündür.

Çok uzakta yer alan Uranüs ve Neptün, birer mavi nokta olarak görünürler. Pluton'u gözlemek için ise en azından 20 cm çaplı bir teleskop gereklidir.

Güneş sisteminin ötesinde, bir dürbünle bile gözlenebilecek pek çok yıldız kümesi, bulutsu ve gökada vardır. Büyük teleskoplar, bu gök cisimlerini çok daha parlak ve detaylı gösterirler. Ancak, çok uzakta yer alan ve bu nedenle oldukça sönük olan bu gök cisimleri, büyük bir teleskopla bile fotoğraflardaki gibi görünmezler. Çünkü, gökyüzündeki sönük cisimlerin fotoğrafları uzun pozlandırmalarla elde edilirler.

Teleskopla, birbirine çok yakın çift yıldızların gözlemi yapılabilir. Özellikle, birbirlerinden farklı renklere sahip çiftlerin gözlemi oldukça zevklidir.

Gezegenler

Venüs: Ay boyunca, Güneş batıktan sonra batı-güneybatı ufku üzerinde yer alıyor. Ufka çok yakın konumda yer aldığı için, hava henüz tam olarak kararmadan batıyor. -4 kadirlik parlaklığı nedeniyle, alacakaranlıkta rahatlıkla gözlenebiliyor. Eğer bir dürbününüz ya da teleskobunuz varsa, Güneş batıktan hemen sonra ufkun üzerinde gezegeni bulmayı deneyebilirsiniz.

5 Eylül akşamı, Venüs, Ay yaklaşması olacak. Bu sırada, Ay ve Venüs birbirlerine 2,5 derece kadar yakınlaşacaklar.

Mars: Gezegen artık batı ufku üzerinde iyice alçalmış durumda. Ayın başlarında saat 22⁰⁰ sularında batarken, ayın sonunda, 20⁰⁰ sularında batıyor; bu nedenle gözlenmesi zorlaşıyor. Gezegenin parlaklığı yaklaşık 1 kadir.

Jüpiter: -2,8 kadir parlaklıktaki gezegen, Oğlak Takımyıldızı'ndaki yerini koruyor ve ayın başlarında hemen hemen tüm gece gözlenebiliyor. Ayın sonlarında ise, sabaha karşı 2⁰⁰ sularında batıyor.

Satürn: Balıklar Takımyıldızı'nda yer alan gezegen, 0,4 kadir parlaklıkta. Gezegen, ayın başlarında 21⁰⁰ sularında doğarken, sonlarında, 19⁰⁰ sularında doğuyor. Satürn, hemen hemen tüm gece boyunca gözlenebiliyor.

Ay: 1 Eylül'de Yeni Ay, 9 Eylül'de İlk Dördün, 16 Eylül'de Dolunay, 23 Eylül'de Son Dördün evrelerinde olacak.

15 Eylül 1997 Saat 22⁰⁰'de gökyüzünün genel görünüşü